

Ein cyf/Our ref VG/03298/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, Pwyllgor Deisebau Senedd Cymru

Government.Committee.Business@llyw.cymru

11 Mehefin 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr ar 19 Mai ynghylch y ddeiseb a gawsoch gan Mr Raymond Mainwaring ynglŷn â Deddf Iechyd y Cyhoedd (Isafbris am Alcohol) (Cymru) 2018 ('y Ddeddf').

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn rhan hanfodol o'n gwaith i fynd i'r afael â chamddefnyddio sylweddau ar draws Cymru. Mae nifer o gamau gweithredu yng Nghynllun Cyflawni Camddefnyddio Sylweddau Llywodraeth Cymru 2019-22 sy'n gweithio i fynd i'r afael â niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol yng Nghymru. Rydym yn buddsoddi bron i £53m y flwyddyn i gefnogi ein hagenda camddefnyddio sylweddau. Mae'r isafbris am alcohol yn rhan o'r rhaglen waith ehangach a pharhaus hon.

Effaith arfaethedig y ddeddfwriaeth hon yw mynd i'r afael â niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol, gan gynnwys derbyniadau i'r ysbyty sy'n gysylltiedig ag alcohol a marwolaethau cysylltiedig ag alcohol, drwy leihau'r alcohol sy'n cael ei yfed gan yfwrwr peryglus a niweidiol. Mae effaith niwed cysylltiedig ag alcohol yng Nghymru yn sylweddol. Yn 2018-19, roedd bron i 60,000 o dderbyniadau i'r ysbyty yn gysylltiedig ag alcohol ac yn 2018 yn unig, cafwyd 535 o farwolaethau cysylltiedig ag alcohol yng Nghymru. Mae pob un o'r marwolaethau hyn yn farwolaeth yr oedd yn bosibl ei hatal. Mae materion cysylltiedig ag alcohol hefyd yn costio tua £159m i'r GIG bob blwyddyn.

Roedd y Ddeddf yn cyflwyno darpariaeth i Weinidogion Cymru bennu isafbris uned ar gyfer gwerthu alcohol yng Nghymru. Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad am 12 wythnos ym mis Medi 2018 ar y lefel a ffafrwyd, sef isafbris o 50c yr uned am alcohol. Cytunodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru, bryd hynny, ar yr isafbris o 50c yr uned am alcohol ar 12 Tachwedd 2019 ac fe'i cyflwynwyd ar 2 Mawrth 2020. Roedd pob un o'r prif bleidiau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru yn cefnogi cyflwyno'r ddeddfwriaeth.

Fel y nodwyd ym Memorandwm Esboniadol y Ddeddf, mae tystiolaeth o wahanol rannau o'r byd yn dangos bod pris alcohol o bwys – wrth i bris alcohol gynyddu, mae'r swm sy'n cael ei

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

yfed yn lleihau, a hynny yn ei dro yn cael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau iechyd. Mae tystiolaeth gryf yn genedlaethol ac yn rhyngwladol gan wledydd sydd eisoes wedi cynyddu eu pris gwerthu alcohol yn awgrymu bod cyflwyno isafbris uned am alcohol yn lleihau'r symiau o alcohol sy'n cael ei yfed, ac yn achub bywydau.

Hefyd, roedd ymchwil gan Brifysgol Sheffield yn 2018, a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru, yn amcangyfrif y byddai 66 yn llai o farwolaethau cysylltiedig ag alcohol bob blwyddyn a 1,281 yn llai o dderbyniadau i'r ysbyty cysylltiedig ag alcohol bob blwyddyn, yn seiliedig ar isafbris o 50c yr uned.

Nod y ddeddfwriaeth yw brwydro yn erbyn y diodydd cryf sy'n cael eu gwerthu am brisiau rhad a'u hyfed mewn cyfeintiau mawr, gan roi pobl mewn perygl hirdymor o ddioddef canser, strôc, clefyd y galon, clefyd yr afu a difrod i'r ymennydd. Mae yfwyr peryglus a niweidiol ym mhob grŵp incwm yn yfed cynnyrch rhad sydd â lefelau alcohol uchel. Ond yr yfwyr niweidiol yn y grwpiau economaidd-gymdeithasol isaf sydd mewn mwyaf o berygl o niwed cysylltiedig ag alcohol. Mae'n bosibl y gall yr isafbris uned am alcohol leihau'r lefelau yfed peryglus a niweidiol yn y grwpiau hyn, gan leihau'r risg o niwed cysylltiedig ag alcohol o ganlyniad. Felly, y nhw fydd yn cael y manteision iechyd mwyaf o'r polisi hwn.

Sylwaf fod Mr Mainwaring yn cyfeirio at weithredu isafbris uned am alcohol yn yr Alban. Cyflwynodd yr Alban yr isafbris uned am alcohol bron i ddwy flynedd yn ôl ac mae'r arwyddion cynnar wedi dangos lleihad yng nghyfaint yr alcohol pur yn y diodydd a werthwyd, yn ogystal â lleihad yn nifer y diodydd alcohol sy'n cael eu gwerthu am brisiau annerbyniol o isel.

Nid yw'r adroddiadau terfynol o werthusiad cyflwyno'r isafbris uned am alcohol yn yr Alban wedi'u cyhoeddi eto. Ond mae adroddiadau interim yn dangos bod peth cynnydd wedi'i wneud. Er enghraifft, dangosodd adroddiad a gyhoeddwyd ym mis Ionawr eleni, a oedd yn trafod dadansoddiad cyntaf y gwerthiannau alcohol allfasnach dros y flwyddyn lawn yn dilyn cyflwyno'r isafbris uned am alcohol, bod y cyfaint o alcohol pur a werthwyd i bob oedolyn yn yr Alban wedi lleihau 3.6%.

O'i gymharu â'r deuddeg mis cyn gweithredu'r isafbris uned am alcohol ym mis Mai 2018, lleihaodd cyfaint yr alcohol pur a werthwyd i bob oedolyn yn y sector allfasnach yn yr Alban o 7.4 i 7.1 litr. Yng Nghymru a Lloegr – lle nad oedd isafbris uned am alcohol – cynyddodd cyfaint o alcohol pur a werthwyd yn y sector allfasnach yn ystod yr un flwyddyn o 6.3 i 6.5 litr.

Cyhoeddwyd adroddiad ar ymchwil gyda manwerthwyr bychan yn yr Alban ar ddiwedd mis Mai 2020. Adroddodd yr awduron yn y Sefydliad Marchnata Cymdeithasol ym Mhrifysgol Stirling mai ychydig iawn o ganlyniadau negyddol posibl a fu o ganlyniad i weithredu isafbris uned am alcohol, fel cynnydd mewn lladrata melysion neu gynnydd yn y fasnach anghyfreithlon leol, yn ôl cyfweiliadau archwilio gyda manwerthwyr a gynhaliwyd ar gyfer yr astudiaeth. Hefyd, roedd yr astudiaeth yn cynnwys dadansoddiad o wasg y fasnach manwerthu, a rhoddodd yr awduron wybod yn dilyn gweithredu'r Ddeddf, bod sawl erthygl wedi rhoi gwybod am effaith positif yr isafbris uned am alcohol ar allu manwerthwyr bychain i gystadlu gyda'r archfarchnadoedd, maint yr elw, a gwerth gwerthiannau alcohol yn gyffredinol. Ychydig iawn o adroddiadau a gafwyd o ymateb gwrthwynebus gan gwsmeriaid, ac roedd peth awgrym bod ymddygiad gwrthgymdeithasol ger eiddo wedi lleihau pan nad oedd cynnyrch alcohol rhad a chryf bellach yn cael eu gwerthu yno. Nid oedd awgrym yn yr erthyglau yng ngwasg y fasnach manwerthu bod cwsmeriaid wedi symud i brynu ar-lein, dros y ffin, neu yn anghyfreithlon fel y rhagwelwyd ar ôl gweithredu'r isafbris uned am alcohol. Doedd dim adroddiadau bod pobl yn newid arferion i ddefnyddio alcohol nad yw'n ddiod neu i gymryd cyffuriau.

Bydd adroddiadau pellach ar wahanol agweddau o werthusiad yr Alban yn cael eu cyhoeddi dros y blynyddoedd nesaf, gyda'r adroddiad terfynol ar gyfer yr Alban yn cael ei gyhoeddi ar ddiwedd 2023.

Yma yng Nghymru, cyn gweithredu, fe gomisiynodd swyddogion astudiaeth ymchwil i edrych ar y potensial y bydd unigolion yn newid i sylweddau eraill ar ôl cyflwyno'r isafbris uned am alcohol yng Nghymru. Casglodd yr ymchwil farn a safbwyntiau darparwyr gwasanaeth ac yfwyr gan ddefnyddio cyfuniad o gyfweiliadau ansoddol a holiaduron arolwg ar-lein. Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol o'r gwaith hwn ym mis Hydref 2019. Y neges allweddol gyntaf oedd mai'r unig newid o ran defnydd ar gyfer y mwyafrif o yfwyr fydd newid yn y math o alcohol ac y bydd ar y cyfan yn addasiad o'u hymddygiad presennol o fewn y fframwaith prasio newydd (e.e. newid yn y math o alcohol neu newid mewn ymddygiad prynu). Awgrymwyd hyn oherwydd y teimlwyd, ar gyfer llawer o yfwyr, mai alcohol yw eu cyffur o ddewis ac nad yw symud i gyffuriau, yn enwedig ar ffiniau gweithgarwch cyfreithlon/anghyfreithlon yn opsiwn.

Rydym hefyd wedi comisiynu ein gwerthusiad ein hunain, gan gynnwys gwaith pellach yn adeiladu ar yr astudiaeth uchod. Bydd adroddiadau interim o'r astudiaethau hynny ar gael tua dwy flynedd ar ôl gweithredu'r Ddeddf a bydd yr adroddiadau terfynol ar gael i hysbysu'r adroddiad ar weithrediad ac effaith y Ddeddf gerbron y Senedd cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl diwedd y cyfnod pum mlynedd. Mae Swyddogion hefyd yn monitro'r canfyddiadau a ddaw o'r Alban. Felly, mae'n rhy gynnar i ddod i unrhyw gasgliadau ar hyn o bryd.

Rwy'n gobeithio bod yr ateb hwn yn ddefnyddiol ichi.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services